

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ (ΤΑΞΕΙΣ Α΄, Β΄, Γ΄)

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΟΜΗΣΗ
ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ
ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΟΥ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

Οι ερωτήσεις του μαθήματος της Λογοτεχνίας εντάσσονται στο Εξεταστικό Δοκίμιο Νέων Ελληνικών: Α΄ Νεοελληνική Γλώσσα: 14 από 20 (ή 70 από 100) μονάδες – Β΄ Λογοτεχνία: 6 από 20 (ή 30 από 100) μονάδες.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

1. Ως εξεταστέα ύλη δίνονται στους μαθητές και μαθήτριες κοινά λογοτεχνικά κείμενα, τα οποία δεν υπερβαίνουν τα οκτώ (8) και τα οποία επιλέχθηκαν από τους/ τις συνδιδάσκοντες/ -ουσες της τάξης κατά τον καταρτισμό του προγραμματισμού τους, για τους σκοπούς των εξετάσεων τετραμήνων/ των τελικών εξετάσεων. Νοείται ότι, με την εφαρμογή των εξετάσεων τετραμήνων, η εξεταστέα ύλη Α΄ τετραμήνου θα αφορά το 1/2 των κοινών κειμένων.
2. Οι διδάσκοντες/ -ουσες παραδίδουν στον/ στη Συντονιστή/ -τρια Φιλολογικών Μαθημάτων σημείωμα με τους τίτλους των κειμένων τα οποία δεν περιλαμβάνονται στα κοινά λογοτεχνικά κείμενα, αλλά επιλέχθηκαν από τους ίδιους για σκοπούς συνανάγνωσης με τα πιο πάνω, ώστε να διασφαλίζεται η αξιοπιστία και η εγκυρότητα της εξέτασης, ειδικά όσον αφορά τα άγνωστα κείμενα που περιλαμβάνονται στο εξεταστικό δοκίμιο. Τα εν λόγω σημειώματα παραδίδονται στον συντονιστή έγκαιρα, πριν από την έναρξη της διαδικασίας καταρτισμού του εξεταστικού δοκιμίου τετραμήνου/ ή του τελικού εξεταστικού δοκιμίου.
3. Τα συνεξεταζόμενα κείμενα (δηλ. τα μη κοινά) πρέπει να αντιπροσωπεύουν:
 - α) και τις τρεις θεματικές ενότητες που προβλέπει για κάθε τάξη το Πρόγραμμα Σπουδών Λογοτεχνίας (δεν είναι όμως υποχρεωτικό να αντιπροσωπεύονται με αυτά όλες οι υποενότητες και πτυχές των θεματικών ενοτήτων),
 - β) και τα δύο μεγάλα γένη της Λογοτεχνίας (ποίηση, πεζογραφία).
4. Στις οδηγίες προς τους μαθητές και μαθήτριες πρέπει να είναι σαφώς καταγεγραμμένο το γεγονός ότι οποιοδήποτε λογοτεχνικό κείμενο της εξεταστέας ύλης συμπεριληφθεί στο τελικό εξεταστικό δοκίμιο δύναται να συνεξεταστεί με άλλο, **άγνωστο και αδίδακτο λογοτεχνικό κείμενο** (κείμενο που δεν έχει δηλαδή διδαχθεί σε κανένα από τα τμήματα της τάξης αυτής), το οποίο έχει θεματική ή άλλη συνάφεια με το γνωστό.
 - Η συνανάγνωση/ συνεξέταση αφορά στη σύγκριση **ενός** διδαγμένου **με ένα** αδίδακτο κείμενο.
 - Τα κείμενα που θα συνεξεταστούν μπορεί να είναι α) δύο ποιήματα ή β) δύο πεζά ή γ) ένα ποίημα και ένα πεζό.

- Στο σύνολο των κειμένων που δίνονται ως εξεταστέα ύλη στους/ στις μαθητές/ -τριες, πρέπει οπωσδήποτε να περιλαμβάνονται και πεζά και ποιητικά κείμενα.
- Τα **γνωστά** κείμενα μπορούν να προέρχονται από οποιαδήποτε πηγή, αρκεί να είναι διδαγμένα.
- **Άγνωστο** κείμενο μπορεί να χρησιμοποιηθεί, εφόσον κρίνεται κατάλληλο από τους διδάσκοντες από:
 - α. τα εγχειρίδια του Γυμνασίου *Ο λόγος ανάγκη της ψυχής* (με την προϋπόθεση ότι δεν έχει διδαχθεί από την Ομάδα των φιλολόγων του σχολείου)
 - β. τον *Οδηγό του Εκπαιδευτικού*, που δεν έχει αξιοποιηθεί στην τάξη,
 - γ. οποιαδήποτε άλλη πηγή

Κριτήρια επιλογής άγνωστου κειμένου:

- να προσφέρεται για αξιολόγηση του βαθμού κατανόησης των στοιχείων λογοτεχνικού γραμματισμού
- να ανταποκρίνεται στους Δείκτες Επιτυχίας και Επάρκειας
- να σχετίζεται με το διδαγμένο κείμενο **πρωτίστως ως προς το θέμα**, αλλά και επιπλέον, όπου είναι δυνατόν, ως προς τη μορφή και το ύφος
- να μην είναι εκτεταμένο - να μην υπερβαίνει τις 25-30 γραμμές
- να είναι εύληπτο και κατανοητό
- να είναι εγνωσμένης λογοτεχνικής αξίας

Τα ίδια κριτήρια ισχύουν και για την επιλογή γνωστών-διδαγμένων κειμένων, εκτός των παραπάνω πηγών (σχολικό εγχειρίδιο και οδηγός εκπαιδευτικού).

5. Οι μαθητές και οι μαθήτριες ενημερώνονται ότι κατά την αξιολόγηση των απαντήσεών τους, εκτός από την ορθότητά τους, λαμβάνεται υπόψη η γλωσσική και εκφραστική επάρκεια με την οποία είναι διατυπωμένες.
6. Στους μαθητές και μαθήτριες να δίνεται το δειγματικό τελικό εξεταστικό δοκίμιο που έχει εκπονηθεί για τις τελικές εξετάσεις –μαζί με τις σχετικές οδηγίες καταρτισμού του– και το οποίο είναι προσβάσιμο στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. Το δειγματικό εξεταστικό δοκίμιο να αξιοποιείται στην τάξη για συστηματική επεξήγηση της δομής και των τύπων ερωτήσεων που περιλαμβάνει.

Τύποι ερωτήσεων

- Οι ερωτήσεις πρέπει να είναι διαβαθμιζόμενης δυσκολίας και να διακρίνονται σε ερωτήσεις σύντομης απάντησης, **με τις οποίες εξετάζονται βασικές πυρηνικές γνώσεις και στοιχειώδεις νοητικές λειτουργίες και δεξιότητες** (εντοπισμός κειμενικών στοιχείων για την τεκμηρίωση μιας απάντησης) και σε ερωτήσεις συνανάγνωσης/ συνεξέτασης (συγκριτικής ανάλυσης) των κειμένων, **με τις οποίες εξετάζονται πιο σύνθετες δεξιότητες** (ανάλυση και συνδυασμός δεδομένων, συνθετική-κριτική σκέψη κ.ο.κ.) και να **ελέγχεται ο βαθμός αφομοίωσης από μέρους τους των στοιχείων λογοτεχνικού γραμματισμού**.
- Οι ερωτήσεις θα πρέπει να είναι ισοσκελισμένες και όχι ετεροβαρείς, να μην πριμοδοτούν λ.χ. αποκλειστικά τις «βασικές» ερωτήσεις των πυρηνικών γνώσεων σε βάρος εκείνων της σύγκρισης των κειμένων, να μη δίνουν έμφαση σε ένα από τα 3 σκέλη του αντικειμένου του μαθήματος (π.χ. μόνο στο γνωστικό ή στο αξιακό περιεχόμενο, παραμελώντας τη μορφή, τον λογοτεχνικό γραμματισμό).

- Σημειώνεται ότι στο εξεταστικό δοκίμιο δίνονται στους μαθητές και στις μαθήτριες όλα εκείνα τα γλωσσικά ή πραγματολογικά στοιχεία που είναι αναγκαία για την καταρχήν απρόσκοπτη προσπέλαση των κειμένων, διδαγμένων και μη.
- Διευκρινίζεται ότι δεν δίνονται στοιχεία που αποτελούν **βασικές πυρηνικές γνώσεις**, η κατάρκτηση των οποίων ελέγχεται μέσω του εξεταστικού δοκιμίου (π.χ. είδος κειμένου κλπ.).
- Εξυπακούεται ότι η διατύπωση των ερωτήσεων θα πρέπει να είναι σαφής και εύληπτη για τους μαθητές και τις μαθήτριες του επιπέδου αυτού.

Διαδικαστικά (κατανομή μονάδων κλπ.)

- Οι μαθητές και οι μαθήτριες καλούνται να απαντήσουν **σε όλες** τις ερωτήσεις του εξεταστικού δοκιμίου.
- Το τελικό εξεταστικό δοκίμιο Λογοτεχνίας Γυμνασίου είναι μέρος του Εξεταστικού Δοκιμίου Νέων Ελληνικών και η κατανομή των μονάδων έχει ως εξής:

Δόμηση τελικού εξεταστικού δοκιμίου Γυμνασίου	Μονάδες
<ul style="list-style-type: none"> • Διδαγμένο κείμενο: Μία ερώτηση (με υποερωτήματα) σύντομης απάντησης, για εξέταση βασικών πυρηνικών γνώσεων και στοιχειωδών νοητικών λειτουργιών (γνώση, κατανόηση) 	2 μ.
<ul style="list-style-type: none"> • Σύγκριση διδαγμένου με αδίδακτο κείμενο: Δύο Ερωτήσεις (με υποερωτήματα) για εξέταση ανώτερων νοητικών λειτουργιών (εφαρμογή, σύγκριση, ανάλυση, σύνθεση, σχολιασμός) 	4 μ.
Σύνολο:	6 μονάδες

Διευκρινίσεις

- Στο εξεταστικό δοκίμιο παρατίθενται **ένα διδαγμένο και ένα αδίδακτο κείμενο. Εάν είναι εφικτό, το ένα από τα δύο κείμενα είναι ποιητικό και το άλλο πεζό.** Μία ερώτηση από τις τρεις αφορά μόνο το διδαγμένο κείμενο και οι δύο άλλες τη συνανάγνωση του διδαγμένου με το αδίδακτο κείμενο. Δίνονται πεζά ή/και ποιητικά κείμενα από την εξεταστέα ύλη, ακέραια ή σε αποσπασματική μορφή. Οι εξεταζόμενοι καλούνται να απαντήσουν σε τρεις (3) ερωτήσεις. Κάθε ερώτηση μπορεί να έχει υποερωτήματα, αν αυτό κρίνεται σκόπιμο και αναγκαίο.
- Οι ερωτήσεις αφορούν κατανόηση και σχολιασμό του περιεχομένου ή/και αισθητική αποτίμηση των κειμένων (μέσω της συνεξέτασης μορφής και περιεχομένου). **Δύο** από τις ερωτήσεις πρέπει να αφορούν σύγκριση ενός διδαγμένου ποιητικού ή πεζού κειμένου με ένα αδίδακτο ποιητικό ή πεζό κείμενο, ως προς τη θεματική, τις αφηγηματικές τεχνικές (αν τα κείμενα είναι πεζά), το ύφος, τα εκφραστικά μέσα κλπ.
- **Δεν περιλαμβάνεται στο εξεταστικό δοκίμιο ερώτηση που να αφορά αποκλειστικά το αδίδακτο κείμενο.**
- Κείμενα (πεζά ή ποιητικά) μπορούν να δίνονται αυτούσια, εάν είναι σύντομα. Εάν τα κείμενα είναι εκτεταμένα, να δίνονται αποσπασματικά, ώστε να μην υπερβαίνουν το καθένα τις 25-30 γραμμές.

- Η σύγκριση κειμένων να γίνεται ανάμεσα σε ένα (1) διδαγμένο και ένα (1) άγνωστο κείμενο.
- Κάθε ερώτηση να παρατίθεται κάτω από το κείμενο στο οποίο αναφέρεται. Να μην παρατίθενται όλες οι ερωτήσεις μαζί στο τέλος, μετά από όλα τα κείμενα.

ΤΕΛΟΣ